

PROF. DR. VAHİT TÜRK'ÜN TÜRKÇE YAZILAR ADLI ESERİ ÜZERİNE

Ulhan ÖZALAN*

Geliş Tarihi: Temmuz, 2016

Kabul Tarihi: Eylül, 2016

1. Prof. Dr. Vahit Türk'ün Özgeçmişi ve Eserleri

Prof. Dr. Vahit Türk, 12.06.1960 tarihinde Sivas ili Gürün ilçesi Sarıca köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Sivas'ta tamamladı.

1978 tarihinde Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine girdi. Aynı fakülteden 1983 yılında Prof. Dr. Zeynep Korkmaz danışmanlığında hazırladığı Hüseyin Nihal Atsız'ın Ruh Adam Romanında Dil ve Üslup adlı tezini vererek mezun oldu.

1987 yılında Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun yönetiminde hazırladığı Hatiboğlu Bahrü'l-Hakayık –Transkripsiyon- adlı teziyle yüksek lisansını, 1990 yılında Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde Prof. Dr. Tuncer Gülensoy yönetiminde hazırladığı Ali Şir Nevâ'i Mecâlisü'n-Nefâis İnceleme-Metin-Dizin adlı teziyle doktorasını tamamladı.

Fırat Üniversitesinde Türkçe okutmanı; Trakya Üniversitesinde Prof. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu'nun asistanı olarak görev yaptı. “Gezici Hocalık” niteliğine sahip olan Prof. Dr. Vahit Türk Türkiye ve yurt dışında farklı üniversitelerde dersler verdi.

Kazakistan Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesinde bir dönem misafir öğretim üyesi olarak çalıştı. Çanakkale Onsekiz Mart, Gaziantep ve Sakarya Üniversitelerinde değişik akademik kadrolarda görev yaptı. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanlığı, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü, Gaziantep Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanlığı, Sakarya Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü gibi idarecilik görevleri de yapmış olan Prof. Dr. Vahit Türk hâlen İstanbul Kültür Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

* Yrd. Doç. Dr.; Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ozalan_u@ibu.edu.tr.

Foto 1: Prof. Dr. Vahit Türk'ün bir konferans sırasında çekilmiş görüntüsü

2000 yılında doçent, 2006 yılında profesör olan Vahit Türk evli ve İleriş, Metehan ve Alparslan adlarında üç erkek çocuk babasıdır.

Yazarın eserlerinin seçilmiş bibliyografyası aşağıdadır:

Kitaplar

- TÜRK, V. (Aktaran). KAYDAROV A. T. ve ORAZOV, M. (1999). *Türklük Bilgisine Giriş*. İstanbul: Birleşik Yayıncılık. (Eser daha sonra Kesit yayınevi tarafından yeniden yayınlanmıştır).
- TÜRK, V. (2006). *Ali Şir Nevâyî Nazmü'l-Cevâhir*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay.
- TÜRK, V. (2009). *Hatiboğlu Bahrü'l-Hakâyık (Giriş-Metin-Dizin)*. Ankara: TDK Yay.
- TÜRK, V., DOĞAN Ş. ve ŞERİFOĞLU, Y. (2011). *Eski Anadolu Türkçesi Dersleri*. İstanbul: Kesit Yay.
- TÜRK, V. (2014). *Esrâr-ı Hikmet (İbni Sina'nın Maceraları)*. İstanbul: Kesit Yay.
- TÜRK, V. (2014). *Türkçe Yazılar*. Ankara: Kurgan Edebiyat.
- TÜRK, V. ve DOĞAN, Ş. (2015). *Hayretü'l-Ebrar*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay.
- TÜRK, V. (2015). *Ali Şir Nevâyî Vakfiye*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay.
- TÜRK, V. (2016). *Nevâyî Mahbûbu'l-Kulûb*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- TÜRK, V. *Besim Atalay* (Baskıda)

Türkçenin farklı alanlarında birbirinden kıymetli çalışmaları olan Prof. Dr. Vahit Türk'ün araştırmaları özellikle dil-zihin ilişkileri üzerinde yoğunlaşmış, Türk dili üzerinden yaptığı analizlerle Türk düşünce tarzı ve dünyasını açıklamaya gayret göstermiştir. Prof. Dr. Vahit Türk'ün bu alanla ilgili çalışmalarından bazıları şunlardır:

- TÜRK, V. (1995). Türkçe'de -gu/-gü Eki ve İşlevleri. *Tuncer Gülensoy Armağanı*. Kayseri: Bizim Gençlik Yay.
- TÜRK, V. (1996). Eski Türkçe, Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesinde Gelecek Zaman İfade Eden Ekler, *II. Karşılaştırmalı Edebiyat Sempozyumu*, Çanakkale.
- TÜRK, V. (1999). Türkçede Şimdiki Zaman Kavramı, Çekimleri ve Ekleri. *TDAY Belleten 1996*.
- TÜRK, V. (2003). Türkçede Ön Seste Ünlü Düşmesi (Aphaeresis – Aphasis) Örnekleri. *TDAY Belleten*, 2001/I-II.
- TÜRK, V. (2004). “Sağ”, “Oñ”, “Sol” Sözlere ve Kavram Alanları. *Türkbilig*, 7.
- TÜRK, V. (2004). Kutadgu Bilig Örneği İle Türkçede Ana Yardımcı Fiil (er-). *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı*, Ankara.
- TÜRK, V. (2005). Adın Ne?, Adın Kim? *Türk Dili*, 647.
- TÜRK, V. (2006). İsimden Fiil Yapan -al-/-el-; -l- ve -ar-/-er-; -r- Eklerinin Kökeni. *İlmî Araştırmalar*, 21.
- TÜRK, V. (2006). Türkçede Ö- , Ög, Ögür, Ögren-, Ögret- Kelimeleri. *Türkiyat Araştırmaları*, 4.
- TÜRK, V. (2006). Türkçede Beyin Faaliyetleri İle İlgili Sözlere (Ög, Sakın-). *I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı*, İzmir.
- TÜRK, V. (2009). Ocak Sözü ve Ailesi. *Gazi Üniversitesi Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 5 (Necmettin Hacıeminoğlu Özel Sayısı).
- TÜRK, V. (2010). Lehçeler Arası İlişkiler ve Oğuz Türkçesinde Bir Nevâi Eseri. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 28.
- TÜRK, V. (2011). Orhun Yazıtlarından Kutadgu Bilig'e Din Dili. *Türk Yurdu*, 31(283).
- TÜRK, V. (2011). Türkçede Ses-Şöhret İlişkisi. *IV. Halıkaralık Türkologiya Kongresi*, 13-14 Mamır 2011, Türkistan, Kazakistan.
- TÜRK, V. ve ÖZALAN, U. (2014). Kutadgu Bilig'deki sanı Edatı Üzerine. *Bilig*, 71, 233-246.
- TÜRK, V. (2008). Türkçede Düşünmek Fiili. *Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun Armağanı*. Ankara: Akçağ Yay.
- TÜRK, V. (2014). Türkçede Alışmak Anlamlı Kelimeler Yapıları ve Anlam İlişkileri, *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 2.
- TÜRK, V. (2014). Ö- Fiili İle İlgili Ses ve Anlam Gelişmeleri. *Selefler ve Halefler Beynelhalk Simpozyumu*, Bakü-Azerbaycan.
- TÜRK, V. (2015). Bolgay, Bolga, Ola Üzerine. *Türk Kültürü-Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 2015/1.

Prof. Dr. Vahit Türk çalışma alanı olarak sadece Türkçenin yapısını belirlememiş, Türklüğe hizmet eden şahsiyetler üzerine de önemli araştırmalar yapmış, bütün Türk dünyasının sorunlarına temas ederek bu konudaki hassasiyetini ortaya koymuş ve kamuoyunun dikkatini bu sorunlar üzerine çekmiştir. Yazarın bu kategorideki çalışmalarından bazıları şunlardır;

- TÜRK, V. (1994). Sovyet Rusya’da Türkleri Ruslaştırma Siyaseti. *Türk Yurdu*, 14(79).
- TÜRK, V. (2000). Kazak Aydınlanma Hareketi İçerisinde Ahmet Baytursun ve Çalışmaları. *Türkler*, edit: Hasan Celal Güzel, Prof. Dr. Kemal Çiçek, Prof. Dr. Salim Koca, Yeni Türkiye Yayınları, C:18, ss. 665-674, Ankara, (Ansiklopedi maddesi).
- TÜRK, V. (2004). Tarihte Türkçe ve Türk Aydını. *Karaman Dil - Kültür ve Sanat Dergisi*.
- TÜRK, V.(2005). Milli Bilincin Geliştirilmesinde Dil Çalışmaları. *Karaman Dil - Kültür ve Sanat Dergisi*.
- TÜRK, V. (2005). Necmettin Hacıeminoğlu. *Hayatlarıyla Yol Gösterenler*. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yay., ss. 115-135.
- TÜRK, V. (2005). Turar Rıskulov (Türkistan’daki Faaliyetleri). *Türk Rus İlişkileri ve Sultan Galiyev, VI. Lefke Edebiyat Buluşması*, Lefke, KKTC.
- TÜRK, V. (2006). Dil Politikası Sorunu. (Ed. Prof. Dr. Gürer Gülsevin ve Doç. Dr. Erdoğan Boz) *Türkçenin Çağdaş Sorunları*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- TÜRK, V. (2010). Dil-Eğitim-Kimlik-Kişilik. *Türk Yurdu*, S: 273, C: 30.
- TÜRK, V. (2010). Ölümünün 14. Yılı Münasebetiyle Bir Ülkücüyü Anarken. *Türk Yurdu* S: 274, C: 30.

2. Türkçe Yazılar Adlı Eser Üzerine

Vahit Türk’ün farklı dergilerde neşrettiği makaleler ve çeşitli toplantılarda sunduğu bildirilerden bir kısmını ihtiva eden “Türkçe Yazılar” isimli kitap, 2014 yılında Kurgan Edebiyat yayınevi tarafından yayımlanmıştır. Vahit Türk’ün hocası Necmettin Hacıeminoğlu’na ithaf ettiği kitapta Türkçe, siyaset, Türk kültürü, edebiyat gibi farklı konuları işleyen 18 makale mevcuttur. Vahit Türk, kitabın amacını şu sözlerle tarif eder: “Türklerin yaşadığı sıkıntılarla mücadele edip yeryüzündeki Türk varlığıyla ilgili gerçekleri öncelikle Türklere, daha sonra da bütün dünyaya duyurmak milliyetçilik iddiasındaki Türk aydınlarının ilk görevi olmalıdır. *Türkçe Yazılar*’ın ilk amacı budur ve en küçük katkısı olursa büyük mutluluk kaynağı olacaktır”.

Türkçe Yazılar isimli kitapta yer alan makaleler ve bu makalelerde işlenen konular şu şekildedir:

1. “Ölümünün 14. Yılı Münasebetiyle Bir Ülkücüyü Anarken” (s. 9-16) başlıklı yazıda Vahit Türk, merhum hocası Necmettin Hacıeminoğlu’nu anlatır. Yazıda öncelikle “ülkücü insan” tipolojisinden bahseden yazar, hocası Necmettin Bey’de bu “ülkücü insan” özelliklerinin nasıl tecelli ettiğini, hayatından sunduğu kesitlerle ortaya koyar.

Hacıeminoğlu'nun çocukluğundan başlayarak son nefesini verene kadar geçirdiği çileli günlerde, eğilmeden nasıl ayakta durduğundan bahseder. Yazar, bunlardan başka, hocası Hacıeminoğlu'nun çay sevgisi, musiki tutkusu gibi pek bilinmeyen özelliklerini de okuyucuya aktarır.

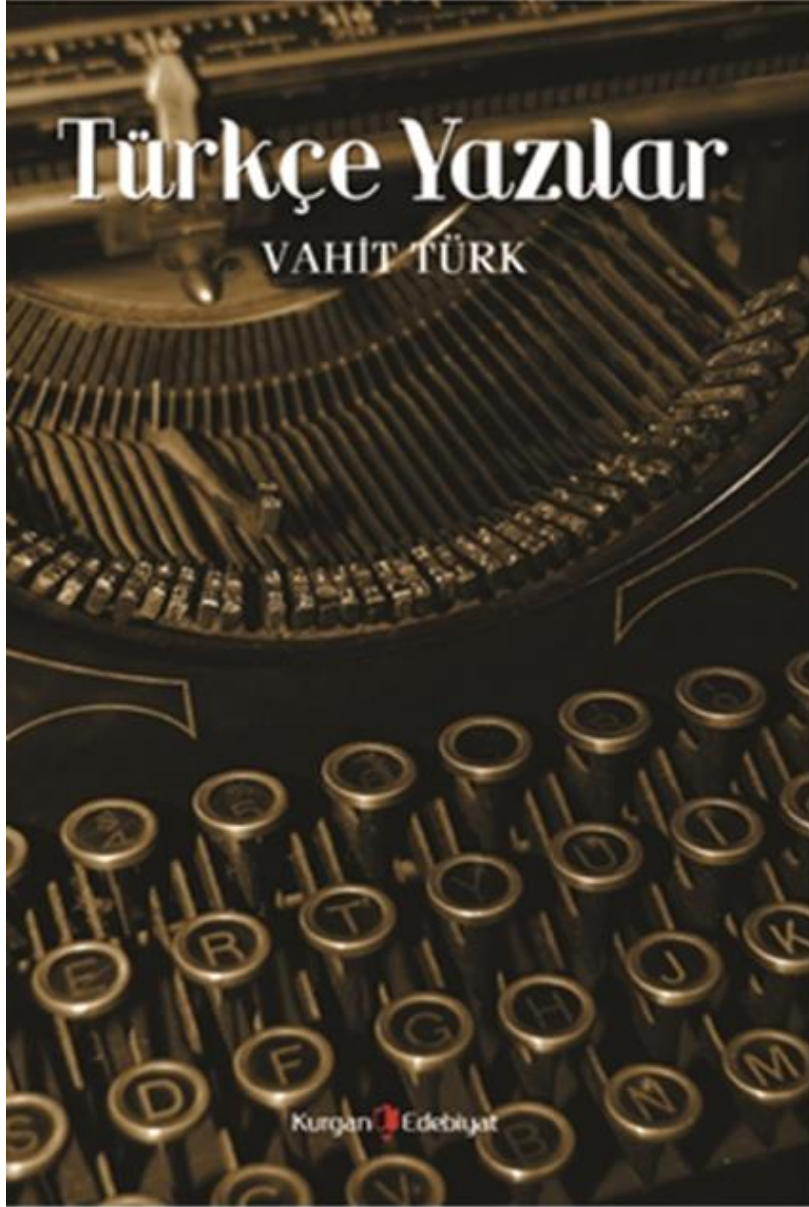

Foto 2: Türkçe Yazılar adlı kitabın kapak görüntüsü

2. “Orkundan Gelen Ses” (s. 17-35) adlı yazıda Orhun abidelerindeki ifadeleri yorumlayarak satır arasında kalan mesajları okuyucunun gözleri önüne serer. Mesela, Köl Tigin yazıtında geçen “Üze kök tengri asra yagız yir kılındukta ikin ara kişi oğlu kılınmış” cümlesinden hareketle Türkler’de yaradılış algısıyla ilgili bazı önemli çözümler yapar.

3. “Türkiye’deki Türklük Aleyhtarlığını Tahlil Ve Eleştiri Denemesi” (s. 36-47) başlıklı yazının giriş bölümünde, yazar, Türk ve Türklük düşmanlığının her zaman canlı

olmasını, milletimizin yaşadığı uzun tarih, kendine yurt edindiği geniş coğrafya ve çok milletli devlet hayatına bağlar. Türkiye’de Türklük aleyhtarlığı yapan kitleyi altı kategoride ele alarak bunların hangi şartlarda ve ne ölçüde Türklüğe düşmanca bir tavır takındığından bahseder. Yazara göre, Türklük aleyhtarlığının temel sebebi milletimizin tarihin seyrini belirleyici ve medeniyet kurucu bir kimliğe sahip olmasının hâkim güçlerde yarattığı endişedir. Çözüm ise basittir; Kendini Türk hissedenden herkes şerefli tarihine sahip çıkarak kendi değerinin farkında olacak.

4. “İddianameden Hareketle 12 Eylül 1980 MHP Ve Ülkücü Kuruluşlar Davası” (s. 48-62). Yazıda, devletin 1930’lardan itibaren Türk milliyetçiliğini benimseyen kişi ve kurumlara karşı aldığı tavrın son büyük halkası olarak 12 Eylül darbesi ve darbeden sonra MHP ve Ülkücüler’in yaşadığı “hukukî” süreç değerlendirilmiştir. Savcılık tarafından hazırlanan iddianamenin çarpıklıkları gözler önüne serilerek, ülkücülerin o dönemde yaşadığı sıkıntılar ele alınmıştır.

5. “Orhun Yazıtlarından Kutadgu Bilig’e Din Dili” (s. 63-78) başlığında öncelikle farklı kaynaklara göre din kavramının tanımı verilmiş, Orhun yazıtlarında geçen bazı ifadeler üzerinden Türkler’in din tarihine dair bazı açıklamalar yapılmıştır. Yazının sonraki bölümünde Kutadgu Bilig’de geçen bazı dinî terim ve ifadelerin Türkçe olarak nasıl karşılandığı örneklerle ortaya konmuştur.

6. “İnsan ve Eğitim” (s. 79-93) adlı makalenin girişinde İnsanlığın eğitim ve okul ile olan tecrübesi bilinen ilk örnek olan Sümer’den hareketle ifade edilir. Daha sonra Türklerde eğitim tarihinin nasıl bir yapıya sahip olduğu yazar tarafından tarif edilir. Yazının son bölümünde ise Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nde eğitimin temel problemleri ele alınarak bu problemlerin nasıl çözüleceğine dair bazı teklifler sunulur.

7. “Dil Politikası” (s. 95-121) başlıklı yazıda dilin kişi ve millet hayatındaki öneminden bahsedilerek dil planlaması kavramı üzerinde durulmuştur. Sovyet Rusya’nın, egemenliğinde yaşayan Türkler için uyguladığı dil ile ilgili politikalar, “dil planlaması” kavramını da izah edecek biçimde değerlendirilmiştir. Tanzimat, Cumhuriyet dönemleri ile günümüzde, ilgili kurumların Türkçe ile ilgili “dil planlaması” ele alınmış, uygulamaların aksak yanları değerlendirilerek bir takım çözüm önerileri ortaya konmuştur.

8. 1926 “Bakü Türkoloji Kurultayı” (s. 122-145) adlı yazıda Türklük Bilimi tarihi açısından önemi büyük olan Bakü Türkoloji kurultayının bir değerlendirmesi yapılmış, sonuçları bakımından Türkoloji’ye olan etkileri ele alınmıştır.

9. “Dil-Eğitim-Kimlik-Kişilik” (s. 146-154). Bu makalede, başlıkta verilen kavramlar ve aralarındaki münasebet tarif edildikten sonra millî kültür ve dil konusunda Türk aydınının tarih boyunca gösterdiği “arızalı” tutuma değinilmiştir. Türkiye’deki bir takım kurumların,

cemaatlerin vs. Türk diline karşı takındığı “düşmanca” tavır eleştirel bir bakış açısıyla ortaya konmuştur.

10. “Ana Dil Ve Eğitim Dili” (s. 155-166) başlıklı makalede yazar, yabancı dille yapılan eğitimin kişi ve millet üzerinde yaratacağı tahribattan bahseder. Bu bakımdan Türkiye’de bazı eğitim kurumlarında yabancı dille, özellikle İngilizce ile eğitim yapılmasının ne gibi sonuçlar doğuracağı ifade edilir. Yazara göre “Türkler eğer Türk olarak yaşayacaksa Türkçe ile yaşayacaklardır. Türkçe ile yaşamının yegâne yolu ise bütün eğitim kurumlarında Türkçe eğitim yapılmasından, mabetlerde, kışlalarda ve ailelerde Türkçeye özen gösterilmesinden geçer”

11. “Yabancı Dille Öğretim” (s. 167-177) adlı makalede tarihî süreçte Türk aydınının Türk diline karşı zaman zaman gösterdiği olumsuz tavır sebepleri ve sonuçları bakımından değerlendirilmiştir. Bunun en önemli yansıması, Türk eğitim kurumlarında yabancı dille eğitiminin teşvik edilmesidir. Vahit Türk, makalede, günümüzde hangi üniversitenin kaç bölümünün yabancı dille eğitim yaptığını da göstermiş, bunun yetişen kuşaklarda yapacağı tahribatı izah etmiştir.

12. “Tarihte Türkçe ve Atatürk” (s. 178-188) başlıklı yazıda, öncelikle, tarihî süreçte dilimizin durumundan, Türkçe açısından önemli şahsiyet ve eserlerinden bahsedilir. Yazının son bölümünde Atatürk’ün Türkçeye verdiği önem ve bu yolda yaptığı faaliyetler anlatılmıştır.

13. “Millî Bilincin Geliştirilmesinde Dil Çalışmaları” (s. 189-196). Makalede yazar, Türk kültür tarihinde Türk aydınının Türkçe karşısında gerekli duyarlılıkla hareket etmediğini belirterek, genel akışın aksine, Bilge Kağan, Kaşgarlı Mahmut, Karamanoğlu Mehmet Bey, Ali Şir Nevâî gibi devlet adamları/aydınların gösterdikleri sorumlu tavrın öneminden bahseder. Ayrıca, Atatürk’ün Anadolu Türklüğünün en zor zamanlarında Türkçe için yaptığı faaliyetlerin millete güven duygusu aşılayarak milli bilinci ne surette geliştirdiğini izah eder.

14. “Adın ne? Adın Kim?” (s. 197-200) başlıklı makalede, Türkçede soru yapısına dair bazı izahlar verildikten sonra Türkçenin iki soru kelimesi olan *ka ve ne soru kelimelerinin tarihi ve çağdaş metinlerdeki durumu ele alınır. Oğuzların “Adın ne?” sorusuna karşılık Türkistanlıların aynı soruyu “Adın kim?” biçiminde sormasının sebepleri yazıda açıklanır. Yazar, bu farklılığı, Oğuzların kişinin adıyla kişinin canı ve ruhunu aynılaştırmamasına, yani kişinin adını nesne olarak kabul etmelerine bağlar.

15. “Kim Yaptı? Orıs Yaptı” (s. 201-205). Yazar, bu makalede yap- fiilinin bizim lehçemiz ile Özbek Türkçesinde gösterdiği anlam farklılığını, bir televizyon programında karşılaştığı diyalogdan hareketle ele alır. TRT spikerinin, Özbek Türküne sorduğu “Bu medreseleri kim yaptı?” sorusuna, Özbek Türkünün “Orıs (Rus) yaptı” cevabı karşısında hayrete

düşmesinin sebebini, bu fiilin Özbek Türkçesinde, Türkiye Türkçesinden farklı olarak, “kapamak, örtmek, gizlemek” anlamlarına gelmesiyle izah eder.

16. “Ruh Adam Romanı Üzerine Bir İnceleme” (s. 206-218) başlıklı yazıda, Hüseyin Nihal Atsız’ın Ruh Adam isimli romanı, özellikle dil unsurlarının kullanımı bakımından detaylı bir biçimde değerlendirme konusu yapılmıştır.

17. “Turar Rıskulov (Türkistan’daki Faaliyetleri)” (s. 219-237) adlı makalede Kazak aydınlanma hareketinin önde gelen isimlerinden biri olan, eğitim, ekonomi başta olmak üzere birçok alanda halkına yararlı olmak için büyük sıkıntılara katlanan ve bu uğurda canını ortaya koymaktan çekinmeyen Turar Rıskulov’un hayatı ve mücadelesi ele alınmıştır.

18. “Kazak Gazetesi” (s. 238-248) başlığını taşıyan yazının konusu Çarlık yönetiminin son yıllarında çıkan ve Kazak toplumu üzerinde önemli etkileri olan Kazak gazetesidir. Makalede, Türk’ün yaşadığı sorunları kendine dert edinen Kazak gazetesi yazarlarının Kazak kimliği ve Kazak halkının yaşadığı sorunlar üzerinde yoğunlaştığı belirtilmiştir. Yazının son bölümünde ise fikirlerinden ötürü öldürülen veya sürgüne gönderilen bu yazarların isim listesi verilmiştir.

Ortaya koyduğu çok sayıda eserle Türklüğe ve Türklük Bilimine hizmet etmiş olan kıymetli hocam Prof. Dr. Vahit Türk’e bu değerli çalışmasından ötürü şükranlarımızı sunar, bundan sonra yapacağı çalışmaları da büyük bir ilgiyle beklediğimizi ifade ederiz.